

LA TOMAZA

SETMANARI CATALÀ

10 centims lo número

Es diu Ernestina Lola;
 te la sandunga hasta allí;
 y al mirarla s' ha de dí:
 ¡Viva la gracia espanyolal!

CRÓNICA DE LA SETMANA

Es objecte de molts comentaris lo descobriment de una sèrie de irregularitats comesas en la delegació d' Hicenda de la província de Cuenca.

Entre 'ls subjectes reclamats pels tribunals de justícia, hi figuren importants personalitats polítiques, moltes d' elles molt conegudas y que han disfrutat de la confiança de varis governs, ocupant càrrechs de suma responsabilitat y que fins ara s' havian cregut de immaculada conducta administrativa.

Ja era hora de que 's comensés á fer algo en favor de la administració espanyola tan atropellada baix tots 'ls punts de vista y llástima será si la conducta avuy observada en la delegació d' Hicenda abans citada, no té eco en las demás delegacions y altres centres administratius, que no duptém qu' en molts d' ells tals cosas deurian trobarse y tals descobriments podrian ferse, que molt sería que no hi guanyés en gran manera, dat cas de poder moraisarse lo servey, la situació de tots los espanyols.

*
**

A mort á Madrid rodejat de sa distingida familia y de innumerables amichs, D. Manel Mariá de Santa Ana, que fou lo fundador de *La Correspondencia de España*.

Cap mes home ha lograt en nostre pays, dintre lo periodisme, lo que 'l difunt Marqués de Santa Ana havia arribat á conseguir.

Ell va ser lo primer que va llensar á la via pública lo diari á *dos cuartos*, y aquest mateix diari tan vituperat al principi per los seus colegas y mirat pels mateixos ab desdeny, va lograr lo favor del públich d' un modo inusitat.

Infinitas son las reputacions obtingudas gracias á éll; molts ministres han nascut de sas columnas y en ellas lo bondados propietari sempre hi donava cabuda á tot lo que pogués resultar beneficiós tan per una colectivitat com per un individu.

La consideració de que gosava tan á Madrid com en lo resto d' Espanya l' infatigable fundador-propietari y director de *La Correspondencia*, ha sigut plenament demostrada en aquets tristos y últims moments de sa existencia.

Desde nostra modesta esfera no podém menos de associarnos al sentiment de sa familia, puig ab la mort del Marqués de Santa Ana ha perdut lo periodisme un dels homes que mes l' han honrat, y la classe menesterosa una de las mans que ab mes prodigalitat l' havia favorescuda.

*
**

La *Gaceta* publica una real ordre recomenant que 's compleixi ab tota energia la legislació vigent, sobre l'

exercici de professions métricas ab l' objecte d' evitar y castigar lo curanderisme.

Per mes que la conducta de nostre dignissim governador sobre aquet punt ha sigut ja desde 'l principi de ocupar lo govern d' aquesta provincia una de las que mes aplauso nos mereixen, no podém menos d' alentarlo en sa fatigosa campanya, per la importancia que té dintre la salut pública, sobre tot en la nostra provincia ahont son molts los que viuen y logran ferse rics gracias á tan indigne medi d' explotar la ignorancia pública.

ESTUDIANT.

TENÍA RAHÓ

Al festiu poeta D. LLUIS SALVADOR.

LA Rosa per la memoria
de sa mare, á l' hereu Calsas
jurá estimar fins la mort,
y morta, estimarlo encare.
«Per sa memoria, t' ho juro»
repetí molts vegadas...
y trencá sos juraments
dantlo á dida per un altre
En Calsas li feu recort
de memoria tan sagrada
com era la de la dona
que va ser la seva mare.
Y ella contestá tranquila:
«No t' hi trencat la paraula,
pues, la mare, de memoria
no 'n tenia poch ni gayre»

A. GUASCH TOMBAS.

DIGAM...

A una BELLESA

DIGAM hermosa—si aquestas formas
que tant ostentas—fent patir cors,
son *positivas*—sense *trifulgas*,
sens draps ó palla—llana ó cotó.
Digam hermosa—si aquestas galtas
tan refresquetas—de color roig,
tenen qué veurer—rés ab pintura
ó bé si gastan—polvos d' arrós.
Digam si portas—cellas pintadas
ó dents postissas—mitja al garró,
si anyadits portas—camisa neta.
si vius de renda—ó de *senyors*.
Y per fi digam—Carmeta maca,
si sempre portas—peuchs quan dorms,
mira no 'm neguis—no te sofoquis,
mira que 'm consta—digas sí ó no?

MERO COL.

AUCA D' EN PAU LLOMBRIGO

(PREMI EN LO CERTÁMEN HUMORÍSTICH DE *La Séba*)

ACABAMENT

— 32 —

25

Era tant lo seu talent,
que sempre estava escrivint
pe 'ls teatros, al *torin*
y en mes d' un número *cent*.

26

Y entre poesia y prosa
tants travalls va publicar,
que fins al punt va arribar
ab l' un y l' altre fer bosa.

27

Pero lo que de poeta
li va dar més nom y crit,
va sé alló que tant s' ha dit
de *no tení una pesseta*.

28

Y com que 'n Pau no contava
ab rés mes per poguer viurer,
com mes procurava escriurer
mes la *carpanta* aumentava.

29

Fins que un dia, ja cansat,
de tantas penas y apuros,
desitjant guanyá uns quants duros
y ocupá un lloch elevat,

30

va regirá 'l seu *tupí*
(que per cert semblava un' olla)
y, mireu, va fer forrolla;
puig una idea 'a sortí

31

tan sublim y colossal,
tan sàbia y tan conciensuda,
que li valgué, un cop sabuda,
la distinció... d' animal.

32

Lo qual l' omplí tan d' orgull
lo molt que va fer parlar,
que hasta os puch assegurar
que no hi veyá de cap ull.

33

Pero fins aquí, la cosa
no passava de projecte
perque trobava un defecte
y es que 'ls sols li feyan nosa.

34

No obstant, amohiná tant
als que li feyan lo sort,
que al fi carregá ab lo mort
un editó á pagá un tant.

35

Que porque pujés de preu
y no quedés cap recó,
va ferne fe' una edició
lo menos de... nou ó deu.

36

Y está clar, tant va parlarse
del llibre aquell qu' en Pau feya,
que al fe un quart que la llum veyá
ja la edició va agotarse.

37

Pero 'ls que van correr tant
pel llibre d' en Pau llegí,
aquell mateix dematí
ja 'ls van dú á vendre al encant.

38

Y 'l cas era mes *salau*,
perque tothom se 'l venía,
á la taula que hi tenía
l' editor del pobre Pau.

39

Qui, al no presumí 'l *percance*,
no va veure 'l que tots veyan,
y era uns lletreros que deyan:
«*Se venden libros de lance*».

40

Y es que alló, parlant en plata,
no era un llibre ¡ca burrangol!
saben lo qu' era? ¡un fandango!
¡una soberana latal!

41

Fins al amich *Safranoria*
que un exemplar ne comprava,
per darli tó, li posava,
una gran dedicataria.

42

Pero, per' xó, al fé 'l balans
ab l' editó, 'l pobre Pau,
no va pogué cobrá un *clau*
quedant pelat com abans.

43

Y com que ja era tant boig
y mes boig que 's va tornar,
á Sant Boy lo van tancar
puig ja á ningú feya goig.

44

Va agafarse la manía
de menjars llibres sencers,
creyent que la prosa y vers
mes fácilmente escriuria.

45

Y un cop iou tancat allí,
lo cap, no mes que en un mes,
se li va girá al revés
y de la feta, ¡morí!

46

Y are, per si algú allí va
y la historia no vol creurer,
en un ninxo, podrá veurer
que aquest epitafi hi ha:

47

«Jau dins d' aquest ninxo, aquell
poeta de tant *chipé*
que va morí á causa de
un ull de poll al cervell».

48

Y aquí la historia s' acaba
que jo, ja no puch dir faba;
perque aquí hi ha un gos y un gat
y... la historia s' ha acabat.

DÓMINGO BARTRINA.

PROU

ENCESTAT

En Quim, jove delicat,
boig d' amor, fet un baboya,
s' ha casat ab una noya
guapa, pró han pronosticat
sos amichs que tal estat
es facil que 'l desguitarri;
y 'l metje qu' ou tal xivarri:
—Fará un cambi radical—
ha dit...

—¿Y l' ha fet'...

—D' un salt

se 'n ha anat al altre barri.

ANTONET DEL CORRAL

¡PLANXA!

DIÁLECH cullit al ball
dels senyors de Roca-fort.
—Dispensi, donya Lolita;
me voldria fe 'l favor...
—Sento no pogue 'l complaure;
los tinch compromesos tots
ab lo senyoret Rosquillas
y...

—No, no; no vall di aixó...
Es que 'm seu sobre 'l sombrero
y me 'l deu aixafar tot.

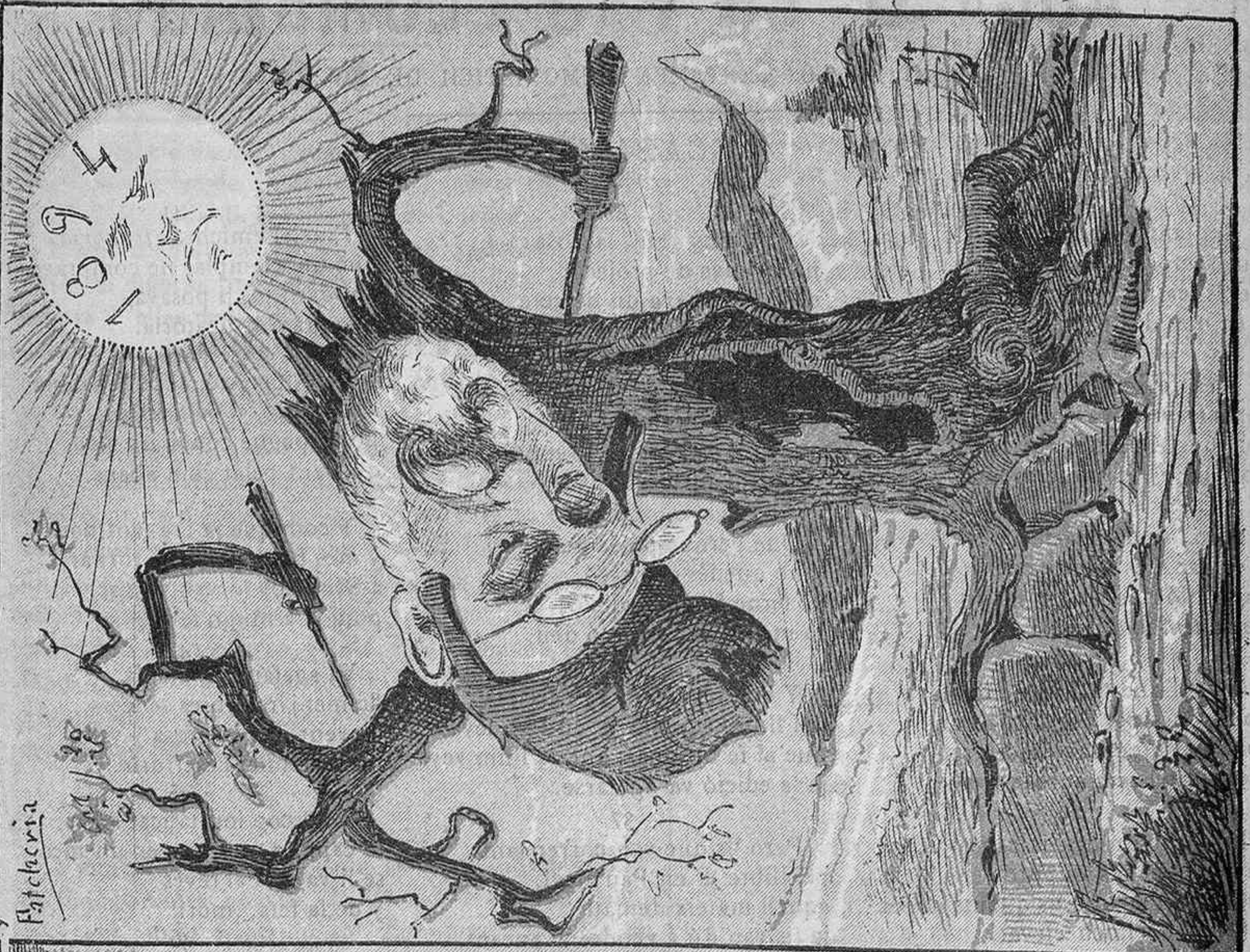
DOLORS MONT.

QUI ARRELA FORT, JAMAY CAU

Psyclocrnia

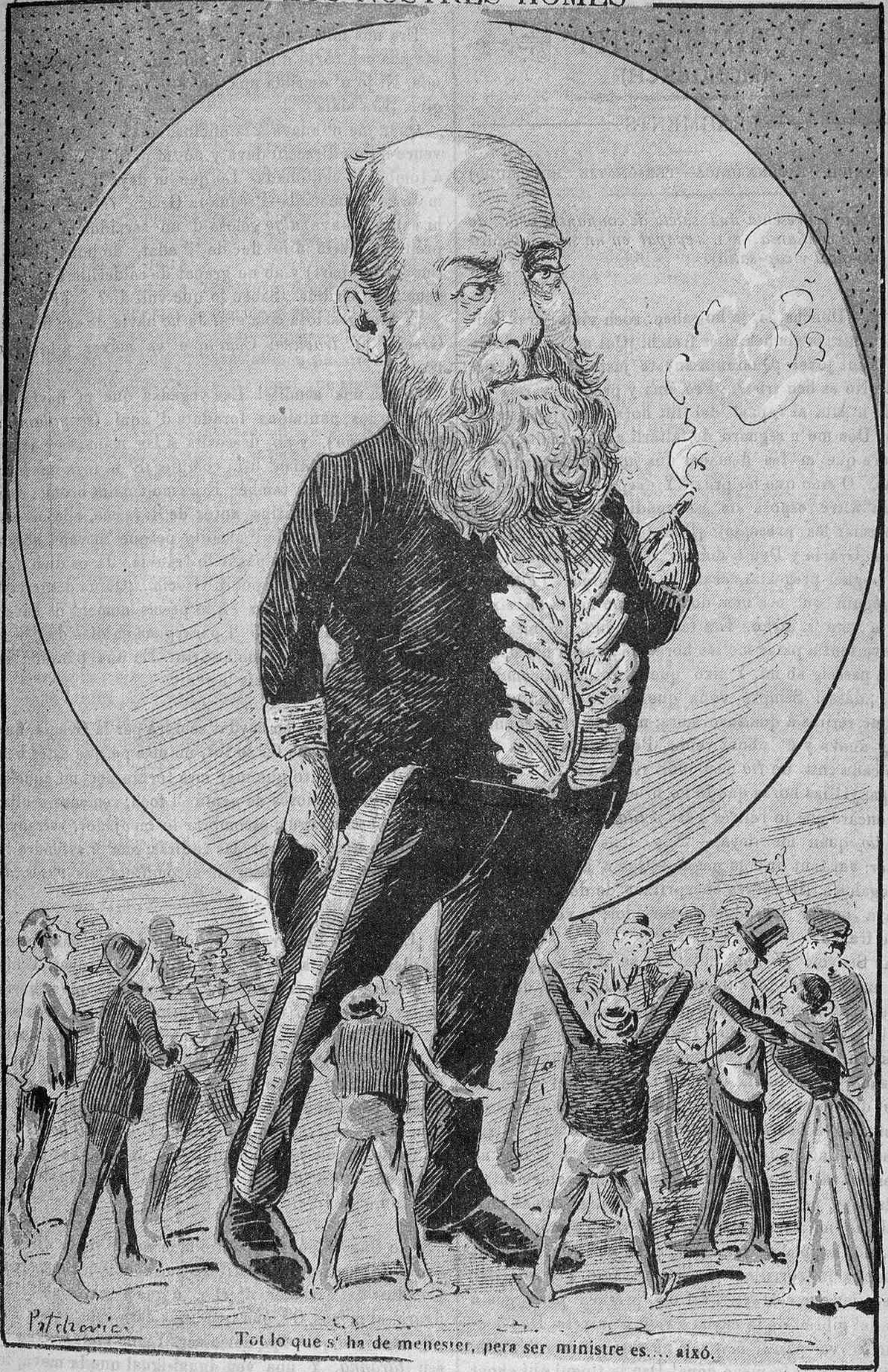

Va arrelar molt ferm, contant ab lo mestral que 's prepara;

Y 'ls qu' aixis lo vuiguin ara, per Deu que no ho lograrán!

LOS NOSTRES HOMES

Patricio

Tot lo que s'ha de menester, pera ser ministre es... aixó.

REINGIDENT

(MONOLECH)

FRAGMENTS

ACTE ÚNIC—ESCENA ÚNICA—PERSONATJE... ÉLL (VIUDO)

(La escena representa una saleta de confiansa; pró... de molta confiansa. ELL repapat en un silló ó butaca pen-ficat y cap-satiu).

Donchs, si, ja ho saben: soch viudo dead' antes d' ahir; ja veuhen si es fresch. ¡Qui m' ho havia de dir! ¡Tant jove! ¡Quaranta anyets justos, y ben portats! ¿No es ben trist?... Pró, una y prou: li vareig jurar á n' eila al rapsal del llit hora y mitja antes de finir. Deu me 'n regard' de faltarli al jurament. ¡May! Encare que 'm fes demanar una *jamona* carregada d' unsas... O sino que ho provi. Y després: ¿ahont trovaria un' altre esposa de las condicions d' eila, (sense despreciar las presents)? ¡Deu l' hagi peidonada á la pobra Gracia y Deu li dougui molts anys de ventatja per' poguer pregar al cel per la seva ánim! (Pausa)

Créguin qu' era una dona que no me la mereixia, mal m' está 'l dirho. Era tant casolana, que mes disfrutava fentla petar moltes horas de balcó á balcó, que aná á passeig ab mí. Y aixó que m' estimava com una boja. ¡Massa! Sempre volia que sortís sol: no li feya res que retirés á qualsevol hora: may me va preguntar ahont anava y d' ahont venia. ¡Pobretal! Mentres vingués cada nit un *tio* meu molt rich y solteron á ferli companyia las horas que jo no hi era, 's conformava á tot, encare que jo retirés á las *petitas*. Ja tenia rahó 'l meu *tio* quan me deya;—"Noy, tens una alhaja per muller: val tant or com pesa"—¡Que n' hi havia fet éll de ragalos!... ¡Hi estava encapritxat de debó! Se la estimava potser mes que un servidor; ja veuhen si 'ls parlo franch. (Pausa)

¡Ay Senyor! ¡Y tant neta! No se 'n poden pas formar una idea de lo *curiosa* qu' era. A taula, deixava 'l plat tant *limpio* sucanti pá que de la taula 'l desava al armari sense durlo á l' ayguera. Molts dematins no 's rentava la cara per' no embrutar l' aygua. D' endressada, no 'n podia ser mes: no hi havia recó ni reconet d' aquest pis ahont no hi haguesin manyochs de cabells; no 'n llensava ni un, tots 'ls aprofitava. Y treballadora, al mateix temps: la major part de días no 's pentinava per no perdre 'l temps miserablement; y molts cops, per no destorbarse ab las lliga-camas, anava ab las mitjas á garró. Perque vegin si mirava per casa, de la póls dels trastos, quan n' hi havia un dit n' omplia la sorrillera de la escribania. Per estalviar 'ls céntims que costava 'l safreig, passava per aygua á dins del gibrell de la cuyna á raig d' aixeta. De bugada no 'n va passar may per no castigar la roba. ¡Oh, valia un imperi la meva dona! Deu la tingui allí ahont vulgui. No se 'n trovan de donas com ella, (no despreciant las presents, repeteixo). (Pausa)

Era una mica tafanera, com totes; ja se sal. No rebia pas cap carta dirigida á mí, que ne la obrís primer ella. Ni jo n' escribia una, qu' ella no l' ha ués de llegir. ¡Era aixís!

Quan me n' anava á la oficina, sortia eila al balcó á veure quina direcció duya y no 'm perdia de vista fins á tombar la cantonada. Lo que 'm deya 'l tio:—¡Es la mateixa estimació!—Perque la Gracia (al cel siga... si hi es), n' estava *algo* gelosa d' un servidor. Y 's comprén: un marit á la flor de l' edat, de bona planta, (modestia apart) y ab un grapat de calderilla á la butxaca... es perillós. ¿Saben lo que vull dir? (Pausa)

¡Y tan graciosa com era! Ja no havia de ser filla de Gracia. ¡Y *traviesa*! Com q e va neixer á la *Travessera*...

¡Tenia uns acudits! Las vegadas que m' havia fet anar ab los pantalons foradats d' aquí (*senyalant la part posterior*), y ab descosits á las mànegas y sense mitjons... no tenian fi ni compte. ¡S' hi feya uns tips de riure!... Y jo també. Era molt de la broma; casi massa. Molts dematins antes de llevarme, ella me escarava la butxaca de l' armilla perque 'm vejés ab un xasco al estanch ó al pagar lo tranvia. Ja os dich que 'm feya una gracia la pobre Gracia... ¡Quina desgracia! Amagarme 'l sombrero en lo precis moment d' haver de sortir ó bé desarme 'l paraguas en días de molta pluja... ¡Uy, uy! Aixó molt sovint. Era una paraula; 'm sabia portar; 'm coneixia 'l génit.

¡Y tant ben cuydat sempre per la Gracia, fins al extrém de ferme fer lo llit, no mes perque estés ben servit!... No conto que may mes tornin per' mí aquells ratets tan deliciosos de ventá 'l foch; remenar l' olla; aná á buscar aygua; escombrar lo menjador; estranyinar lo sostre; espolsar las cadiras; ana' á estendre la roba al terrat; y passar la escobreta als *vasos de nit*.

¡La pobrel! Sempre estava delicada, particularment 'ls días de molta feyna. Era digna de planyer. Tenia la fatalitat de no trovare bé cada vegada que s' havia de fer dissapte. L' endemá ja tornava á estar trempada com si tal cosa... ¡Era una mártir! (Pausa)

¡Y tant religiosa! Ni un dematí's descuydava d'anar á missa á Sant Felip Neri y de fer tres ó quatre *estacions* y resar nou novenas antes d' entornarse'n á casa, encare que tot quedés endarrera. Y á las 40 horas cada tarde, fóssin allí ahont fóssin. N' era tant de devota, que molts días ni 's recordava de fer lo dinar... ¡Era un ánge!

Si no tingués por d' ofendre la memoria de la difunta prou li buscaria una sustituta que reunís las mateixas prendas de caracter d' ella, ó que s' hi semblés de figura, al menos. Oy, que tenia una cara com lo seu génit: figúinse quin *tipo* devia ser. Y un caminar com lo seu *taraná*. Y una veu igual-igual que la meva; lo mateix *timbre*; lo que 's diu una veu dolça.

Empró ¿ahont la trovo una dona com ella? ¡Y des-

prés! Un jurament al capsal del llit es sagrat... Y á l' hora de la mort encara mes.... ¡Deu me 'n regard!.... Dirém que molts s' han trovat en lo mateix cas y han tirat al dret; vull dir que s' han tornat á acomodar; han reincidit, sense haver tingut la xaripa d' haver lograt una primera dona com la meva. Y, per altra part, la meva edat encare m' ho permet... *Máxime*, tractant com tracto á una bacallanera del morro fort que ja en vida de la Gracia—(Deu me perdoni)—haviám tingut algun plet pendent sense que la difunta n' hagués esment... Si, sí; y que hasta s' hi assembla una mica, mirada entre sos llutis...

(Pausa, s' passeja una mica, s' adelanta y acaba dihent)

No tindrè altre remey que tornarme á enredar ¡dich jol que tornarme á casar. Crech que qualzevol home de las qualitats meas que 's trovés al meu puesto, faria cinch céntims de lo mateix, per animal que sigués.. ¡Eyl Parlo per mí.

¿Qué 'ls hi sembla? ¿Qué m' aconsellan vostés? ¿Qué fassi lo que 'm convingui? *Pues*, no 'n parlém mes.

Encare que molt me dol,
veig á trencá 'l jurament.
Seré un sol cop *reincident*...
¿Com ho faria tot sol?

J. BARBANY.

LA CUSIDORA

LA cusidora es la noya
eleganta y aixerida
que cusint per molts casar
no 's guanya gayre la vida.

Fa calsetes y camisas
pagadas á tan poch preu,
que després que molt treballa,
molt poch resultat ne treu.

La máquina ben lleugera
ne fá correr tot lo día,
sens que pari cap estona
per aixis ferne mes vía.

Y quan la feyna te llesta
per tornar va desseguit,
empolaynada y mudada
ab lo seu millor vestit.

Del petit jorna! que guanya
fa correr per lo vehinat,
que ella se vesteix y menja
no resultant pas vritat.

Puig tothom sab be de sobra,
per haberlo sentit dí,
que si pot anar mudada
dona gracias á un cosí.

També fa molts paradas
festejant per lo carrer
ab dependents de botigas
quan no tenen res que fer,

Dihent ella que 'ls agrada
perque sempre van pulits,
son nobles y generosos
y un xiquet llarguets de dits.

M. GARDÓ FERRER.

Intima

AHIR Y AVUY

I

ALTRE temps, quan t' estimava;
quan mon esperit gosava
en trobarte apropet téu,
al mirarte, vida mia,
tot mon semblant s' enrogia
y fins glatía 'l cor méu.

Temerós, jo no gosava
á dirte que t' estimava,
perque t' aymava de cor...
Puig que si soia algún día
te trobava, vida mia,
me causava gréu dolor.

Y com no veyas, bonica,
que l' amor pur no s' esplica,
veyent que no 't deya rés,
no comprenent que t' aymava,
deyas, trista:—¡Me pensava
que m' estimavas molt més!—

II

Mes avuy que no t' estimo;
avuy que si á tú m' arrimo
es tan sols per distracció,
com no ho sento, dich qu' es bella,
que tú 'n serás ma parella
y que 't tinch estimació.

Y sens veure ma falsía;
sens compendre qu' avuy día
no 's diu may ¡may! la vritat,
creus en ma passió ficticia,
y creyent obrá en justicia
me dons ton cor d' un plegat.

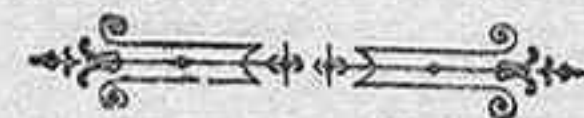
Y quan sola t' hi trobada
m' has dit més d' una vegada,
estrenyentme tú una má:
—Avuy que no hi ha la mare,
digas, ¿no m' estimas ara
mes que quan vam comensá?

III

Ja veus, donchs, com en la vida
la vritat sembla mentida
y la mentida creyém.
No 't fihis de la apariencia,
consulta bé ab l' experiencia
qu' es la que may consultém.

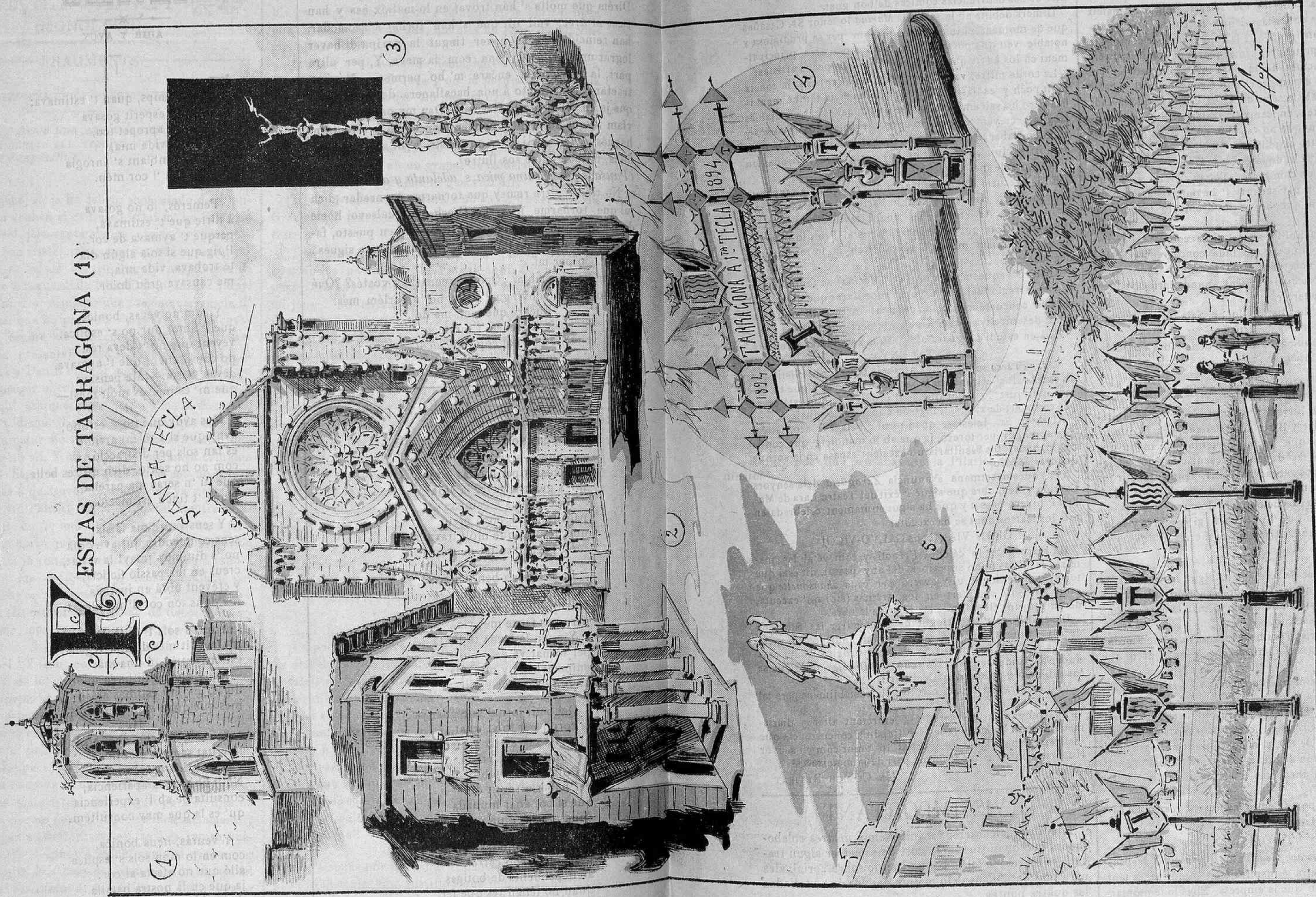
Y veurás, nena bonica,
com en lo mon sols s' esplica
alló que no afecta al cor;
ja que en la nostra batalla
de la vida, aquell que calla
y estima, es qui sent amor.

VALENTÍ CARNÉ.
(Un A. Vendrellench).

ADAMONI A.I.

ESTAS DE TARRAGONA (1)

1 Torre y ábside de la Catedral.

2 Aspecte de la façana de la iglesia y plá de la mateixa.

3 Una torre dels Xiquets.

4 Grandiosos archs decoratius aixecats en distints punts de la ciutat.

5 Aspecte de la Rambla de Sant Joan.

Teatros

PRINCIPAL

No recordém haver vist en nostres teatros obra qu' hagi sigut tan discutida com ho fou *Nieves*, puig del mateix modo que hi havia entusiastes que la col·locaven als núvols, hi havia *inteligents* que la soterraven per complert.

Nosaltres sense pretendrer sentar plassa de *dòmines*, dirém que si bé la estructura de la obra no 'ns va satisfer per complert y que l'argument es molt convencional y hasta incomprendible, ab la série de celos estranys que á cada punt se succeixen, en cambi la galanura de sa versificació 'ns agradá tant que no vacilém en afirmar que *Nieves* es una joia del teatro castellá.

En la execució que hi donaren los actors, també hi hagué de tot, puig aixís com la Sra. Tubau se remontá á considerable altura com pot ser may l' haviam vista, sos companys demostraren que no es lo drama lo fort de sas escolas.

Dilluns se reproduí la xistosíssima comedia *Las sorpresas del divorcio* que la escullida concurrència celebrá moltíssim per sa nota cómica no parant un moment de riurer ab los *quid-pro quos* que tant abunda, principalment en los actes segon y tercer.

En la execució s' hi distingí lo Sr. Sala Julien, veientse ab acert secundat per tots los artistes.

Pera ahir estava anunciat l' estreno de la obra de Dumas *Las ideas de la Sra. Aubray*.

NOVETATS

Cada día va obtenint mes extraordinari éxit y se va apreciand mes, lo mérit literari y musical que atesora la preciosa obra de Daudet y Bizet *L' Arlesiana*, per lo que no es estrany lo favor que ha anat obtenint; de modo que diumenge passat ab las dugas representacions que se donaren hi hagueren dos verdaders plens, fentse repetir los principals números musicals y aplaudintse tots sos intérpretes per l' acertada execució que hi donaren.

Molt 'ns regositjém que l' públich hagi comprés y acceptat la importancia que *L' Arlesiana* se mereix.

ROMEA

L' aconeximent de la setmana ha sigut la *reprisa* de la famosa comedia del nostre Director *Tenorios!* logrant una brillant entrada y sent aplaudida ab lo mateix entusiasme que en lo día de son estreno.

Pera demá s' anuncia la primera representació de *La canción de 'n Tururut* d'Aulés. La ganaderia es bona, veurém que tal serán los toros.

Las funcions del diumenge *La Dolores* y *La Dida* proporcionaren dos plens.

Dimars s' estrená *La Casamentera*, jugueta del reputat escriptor senyor Roure, sent celebrats sos xistes (alguns d' ells bastant pujats de tó), y si en conjunt no lográ mes que un regular éxit, fou degut á la falta de trabassón en l' argument, ja que son inesperat final (no desenllás) deixa fret casi á tothom.

Bé comensa la temporada en lo favoregut teatro del carrer del Hospital.

TIVOLI

L' espectacle *El Siglo que viene* encara que bastant desprovist de *shich* en la lletra é inspiració en la música, es tant suntuós l' aparato ab que la empresa Elias lo te montat, que no es estrany que al sol anunci de la reaparició del mateix, se logressin magníficas entradas mereixent ser admiradas las preciosas decoracions del Sr. Chia y bon gust en los trajos, ab lo mes cumplert agrado del públich.

Los actors en general se portaren com á braus, distingintse la tiple Srta. Franch (desconeguda de nosaltres) que posseheix una bonica y afinada veu y lo genérich Sr. Colomer ab sas ocurrencias cómicas de bon gust.

Dimars debutá ab la sarsuela *Marina* lo tenor Sr. Casañas que de moment entusiasma á tothom per sa prodigiosa y notable veu que posseheix en tots los registres, principalment en los aguts que los té vibrants com pochs artistes.

La corda mitxa, verdadera proba dels cantants, la coneix molt poch y es llástima ja que la posseheix també magnífica pero no sab emitirla, per lo que donadas sas envejables facultats creyém que á no enorgullirse ab los aplausos y volguer acabar la educació musical ab un bon mestre (que en nostra ciutat, algun n' hi ha) sería lo Sr. Casañas un dels tenors de mes porvenir.

En la execució l' acompanyaren discretament la senyoreta Franch, pero desastrosament lo barítono Sr. Bassols. ¡Ay si lo mestre Arrieta hagués pogut reviure y sentir las llibertats líricas que se permeté l' artista! Prou lo recrimina per taruguista musical. Lo públich ja lo recompensá degudament.

Abans d' aquesta joia musical (*Marina*) se representá lo jugueta arreglo del Sr. Colomé 1000 duros que divertí del tot á la concurrència principalment lo Sr. Gil que ja es sabut desempenya lo Sr. Xipell á la perfecció.

Está en estudi *La guardiola* y otras aplaudidas sarsuelas.

CATALUNYA

Nadar en seco se titula una sarsuela ó cosa per l' estil que ab escás éxit s' estrená en la setmana passada y que trobarem molt just lo favor que se li prodigá, ja que está exent per complert de xistes, trabassón é inspiració musical.

Al actor Sr. Iglesias, quan torná á neixer li aconsellém que aprengui per torero, ja que ab lo manoteig que continuament fa, 'ns resultaria un excelent espasa en la sort de quadrar al toro.

Per aquesta setmana s' anuncia *Zaragüeta* dels senyors Carrión y Aza, obra que sigué l' éxit del Teatro Lara de Madrid l' hivern passat y que ha sigut sumament celebrada en tots los teatros hont se ha executat.

GRAN-VIA (abans CALVO-VICO)

Ha reaparegut lo célebre Frégoli y com vé ab las mateixas facultats (sino superiors) del any passat, dit está que totas las nits logra un' ovació per cada *chansonette* que canta y triunfo complert en los dramas (sic) qu' executa, desempenyant éll sol, tots los rôles de la obra.

Desde dilluns s' han tingut de suspendrer las funcions de dit eminent artista á causa d' una indisposició, pero segons vaticinis facultatius, lo dissapte próxim podrá reanudarlas, comensant ab l' estreno de *Dorotea*, obra que se 'ns diu resulta lo *summus* de dit artista.

Molt celebrarem resulti cert lo seu restabliment pera tal dia.

La companyia de sarsuela, entretant alterna diariament ab molt aplauso de la escullidísima concurrència que assisteix, habent sigut ben rebut lo tenor cómic senyor Huervas que actualment forma part de la mateixa.

UN CÓMIC RETIRAT

AVIS IMPORTANT

L' editor 'ns encarrega manifestém á nostres col·laboradors que quan tinguin lo gust de remetre algun treball, se serveixan ferho anotant en lo sobre „originales para imprenta“, anant lo mateix desclós ó bé talladas las quatre puntas.

Ab aquesta forma, los col·laboradors podrán enviarho ab un *sello de 1 céntim* y l' editor s' estalviarà moltes pessas de 5 céntims que sovint ha de donar al carter. ¿Comprenen la indirecta?

EN EL PILAR Y EN LA CRUZ.

—Es decir que nos hemos quedado sin un cuarto?...
—Ridiós! pues que pensabas que la Pilarica repartía dinero?

—Con tal que no me lleve de Zaragoza una Pilarica en el buche...

En arribant a casa ja t' ho esplicaré si no te 'l miravas a n' aquell que duya 'l fanal, a la professó.
—(Si no mes hagues sigut mirar...)
—Que dius?
—Qu' està be.

—M' he aburrit de debó; sempre 'm passa 'l mateix.

★ SARAGOSSA ★

SONET

NOBLE ciutat que tens com á riquesa
la gent mes aixerida y mes honrada
que d' amor patri encent la flamarada
dintre llur cor, *la jota aragonesa*.

Jo 't saludo mil cops 'vuy ab fermesa,
rosa fresca d' Abril, hermosa fada
que l' ànima m' atraus entussiasmada
y 'm captivas lo cor ab gran tendresa.

Oh joya d' Aragó, mes grata y rica
que la sabrosa mel d' un rusch d' abellas
qu' entre trossos de cera 's purifica.

Astre radiant, grandíós pilot d' estrelles,
estoix de la famosa *Pilarica*
qu' és la Verge mes bella, entre las bellas.

J. TARRÉ Y R

Saragossa, 1894.

¡Qui tè vehins!...

ENTRE 'ls vehins de la escala
de la casa que jo visch,
hi ha un poeta que se inspira
ab la noya del ters pis.

Jo ocupo 'l quart, y 'l poeta
habita 'l de sobre, al quint,
que 's igual com si diguessim
que jo estich de 'ls dos al mitx,
circunstància que 'm dirán
que rés té que veure al fi,
pró qu' aixís que jo m' espliqui
compendrán que 's ben distint.

Es lo cás, que la fulana
quan vol parlar ab lo vehí
l' avisa cantant sarsuela
ab una veu com de grill.
Surt éll, y pe 'l cel-obert
tot dos xérran á desdi,
y 's diuhen unas cosetas
que á mi 'm posan en perill.

Se esplican mil tonterias,
y 's tiran petóns á mils,
fins molts cops perque no'm toquin
me he tingut que tancá á dins.

Jo no sé de qué parlavan
molt engolfats l' altra nit,
qu' ella reya, éll suplicava,
y li deya:—Es per bons fins.

Devegadas, li recita
versos que per ella ha escrit
y en un d' ells li preguntava
si pensava en tenir fills.

Tot aixó encár que no vulgui
per forsa ho tinch que sentir,
y la vritat no m' agrada
aguantá... la cosa aixís.

Teni á sota méu la noya
francament, no 'm vé d' aquí,
lo que sí molt me carrega
teni á sobre 'l del quint pis.

R. ALONSO.

Lo célebre novelista autor de
cent obras, don Enrich Pérez Es-
cricch, ha tornat á Madrid després
d' estar uns quants días entre no-
saltres.

Vet en aquí un altre que després
d' escriurer molt no pot arrastrar

cotxe.

Si en comptes de fer novelas hagués fet política, pot ser
seria un Sagasta... un Cánovas... ó un Batllori, com diu l'
Aulés en lo *Cap y Cua*.

Es vritat alló de que 'ls suicidis fan com los badalls: se
encomanan.

En pochs dias n' han ocorregut varios, entre ells dos en
vint y quatre horas.

Aquesta porta d' arrastre de l'afortuni, s' obra massa
sovint d' un quant temps en aquesta part.

Rés... plétora de felicitat.

En Castelar ja ha parlat ab lo Sant Pare.

Segur que no li va pronunciar cap d' aquells discursos
que varen ferlo célebre fa vint y pico d' anys.

Es qu' allavoras anava per *ous*.

Y are, ja 'ls té... y grossos!

Un periódich local demana una casa de *xiflats* pera 'ls
renaixensos

Ja está bé... pero haurian de reservar alguns quartos pels
iniciadors de la idea.

¡Vaya uns altres!

¡Volteulos!

Lo trajo del «Marqués de Molins» ja s' ha estripat abans
de posarsel.

Al anar á verificar las probas en lo Ferrol, varen notarse
averias en los tubos d' *alimentació*.

Ja ho veig... Se n' hi alimentan tant a la salut de la nos-
tra marina qu' aquesta pateix d' anémia.

Ja no sabém á quantas delegacions d' Hicenda en Espa-
nya s' han experimentat defraudacions.

Per molt que 'l cás 'ns admiri

no 'n veurém cap á presiri.

Lo rodolí podrá ser dolent pero es vritat.

Vingan tractaments.

Un periódich li diu á l' Ixart, *Sarcey* espanyol.

A n' en Guimerá se li ha dit Shakespeare, á n' en Llanas,
Moratín.

Per darnos llustre no 'ns guanya ningú... Com no 'n fan
pagar rés...

No mes lo ridicul, ja ho sabém.

Un periódich anomena al Sr. Letamendi, «Hipócrates del sig'lo XIX.»
¡Abocal

També s' encomana com los suicidis alló de las *eminencias*.

Tenim á la mà un programa d' una funció d' aficionats y llegim l' eminent actor D. Fulano de Tal.

Sra. Tubau, ja cal que busqui mes amun; 'o seu just qualificatiu se l' apropian hasta 'is comparsas.

Sego us llegim, un guardia dels calabossos d' una arca-
dia, va fer cosas lleijas ab una detinguda y hermosa noya.

¡Apa, mestre, aixó sí que es durli á un, lo pá á casa! .
Es veu que la justicia *entra* per tot.

Copiém de *El Noticiero Universal*, edició del dijous passat:

«En el vapor *Sagunto* ha llegado esta mañana de Gerona el personal de la compañía que dirige el notable artista Sr. Fregoli »

Felicitem al colega per la molta geografia que calsa.
No sabiam que Gerona fos port de mar ..

Anda Tet, que honra pa la familia. Los Ter, Galligans y Oñar quina importanci que 's darán are.

A propósit de *El Noticiero*.

Un amich nostre qu: dit sia *inter nos*, deu tenir molts poch's mals de cap, ja que se 'n busca, en lo mateix número del dijous va *trencarse* la clepsa descifrant lo logogrifo que duya en la secció amena, compost de 7 lletras y que debía resultar un nom de *santo*, y á l' endemá vegé en las solucions que anotavan, ser Figueras, compost de vuyt lletras y que té tant de sant aquest nom com los *célebres* Salvador y Muley Araaf.

Vaja, que aquella edició hauria sigut propia per lo dia de Ignocents.

Si es broma, puede pasar
mas á tal punto lleva la
ni nos puede probar nada
ni él (1) la quiere tolerar.

(1) Lo nostre amich.

Sr. Collaso, ¿que no ho sab que *D. Pelayo* hizo á España volver de su *desmayo*?

Donchs, ¿cóm permet que lo céntrich carrer que porta lo nom d' aquest mata moros, sembli l' Hicenda Espanyola!... vuy dir... tan plena de sots y furats que no hi ha modos... ¿Qué dirán á Asturias quan ho sapigan?

Vaja... digui.

Emilio Zola també vol tenir una *circunferencia* ab lo Pa-
pa, y 's diu que Lleó XIII está disposat á concedirsela.

Ja ho crech... l' ha concedida á n' en Castelar qu' ha fet pitxor qu' escriurer *Nanas*.

Y mes, que jo crech que lo gran pontífice los deixarà molt contents.

Y *satisfets*.

Ara sembla que resulta qu' un diplomátich xino encarregat de *comprar* armas pel exércit se l' has ha *compradas* ell ab los quartos.

Aquí á Espanya no hi hem arriuat encara á n' aquest extrém. Aquí podrém comprarlas dolentas y caras, pero las *comprém*.

Al *copo* encare no hi hem entrat.

Á la vora, *si*.

NOTA IMPORTANT

Aviém á nostres favorixedors, que desde avuy, queda encarregat de la venta de LA TOMASA y nombrat corresponsal de la mateixa en La Escala, D. Joan Jordi, ab qui deurán entendre tots los suscriptors.

TELEGRAMAS XINOS

(del nostre corresponsal xino.)

Abun-Bull-Soncuits, 17.—8 matí.—Han sortit de aquesta capital forsas xinas al mando del comte Ras-Pall-At rebent una gran tünynina dels japonesos.

Pekin 17.—6 id.—L' Emperador está abrassat á la seva corona y per res vol separarse d' ella.

La Emperatriu no fa mes qu' axugar las llagrimas del seu imperial espós ab un mocador gran de Manila.

Corea, 17.—10 id.—Los japonesos demanan per indemnisió de guerra tot l' arrós qu' es culli á Xina durant quarant' anys.

TALONARIS

PERA APUNTACIONES DEL SORTEIG DE NADAL

Magníficament litografiats é impresos á dugas tintas ab una alegoría de la Fortuna.

Los de 100 fulls á 80 céntims

Id. " 50 " á 50 "

Id. " 25 " á 25 "

VENTAS AL PER MAJOR Y MENOR

LITOGRAFIA BARCELONESA

DE

RAMÓN ESTANY

5, Sant Ramón, 5.—BARCELONA

Als senyors corresponsals de LA TOMASA, libreters, kioskos y demás punts de venta, se'ls farà lo desquiento acostumat.

DONS DEL CEL

A mi si que 'l cel va servirme de parroquiá.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

En lo carrer de Malnom
 hi habita una quatre tres
 que pot ben dirse qu' ella es
 l' admiració de tothom.
 De guapa, no n' hi ha un' altra
 com ella; fa de total;
 hu-dos tres ab molta sal
 pero crech qu' es un hu-quatre.
 A n' á mí tant me agradava
 que m' hi volia casar,
 pero 'm varen avisar
 porque ó sino... me agafava.
 Sabent aixó, no m' hi avinch;
 no vull passar per cornut;
 y mes tart fins he sabut
 que molts cops també dos cinch
 las cartas. Si acas algú
 ab lo dit s' hi vol casar,
 que la vagi á demanar
 puig té lo sí ben segú.

M. EMULAP.

ROMBO

•
 • •
 • • •
 • • • •
 • • • • •
 • • • • • •
 • • • • • • •

Sustituir los punts per lletres de
 manera que llegis vertical y horison-
 talment; resulti: 1.ª ratlla: Consonant,
 2.ª: Membre d' aucell; 3.ª: Planta de
 las Indias; 4.ª: Classe de metall; 5.ª:
 Nom de dona; 6.ª: Id., id.; 7.ª: Vocal.
 J. BORDAS.

LOGOGRIFO NUMERIC

1 2 3 4 5 6 7 8 9 - Poble catalá.
 9 0 4 8 8 9 5 9. - « «
 1 2 3 7 8 8 9. - « «
 9 8 3 1 5 2. - « «
 2 9 8 9 2. - « «
 3 9 8 2. - « «
 8 1 2. - « «

8 0. - Nota musical.
 2. - Consonant.

GIL TREBARBACH.

ANÁGRAMA

Jo sé que hi ha una tot
 que n' es filla de Total
 pero que viu en lo Clot
 en casa de D. Pasqual.

P. M. GALLART.

SOLUCIONS

À LO INSERTAT EN LO NUMERO 319

Xarada. - Ma-ri-a no.
 Endevinallas I - Los peus.
 Id. II. - La lletra P.
 Intrínquilis. - Pou-ou-u.
 Ters de sílabas. - BU TA CA
 TA RRA SA
 CA SA CA
 Logogrifo numérich. - Fulgencia.
 Geroglífich. - Com mes miras menos
 veus.

Lit. Barcelonesa de Ramón Estany
 =5, Sant Ramon, 5 -BARCELONA=